

Vis motrix

Problém vitalismu, který zůstal nevyřešen, protože je tehdejšími (a vůbec tradičními pojmovými) prostředky neřešitelný, spočívá v tom, že předpokládá resp. hypostazuje jakousi „životní sílu“ (vis vitalis, později u Bergsona třeba „životní elán“, „élan vital“), chápanou však „předmětně“, tj. jako analogii k jiným druhům „sil“ (či „energií“). Vlastní problém „hybnosti“, která sama sebe jakoby „překračuje“, a to cestou „nového“, však nemůže být řešen zavedením žádné nové „bytné síly“, která „působí“ jako „příčina“; to znamená, že musí být kriticky revidováno samo chápání příčinnosti (kauzality).

(Písek, 101126-2.)